

Magdalena BIZIOR-DOMBROWSKA

madom@umk.pl

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Śmiertelna nuda romantyków

Referat stanowi próbę ukazania nudy romantycznej jako odrębnej kategorii wpisującej się w projekt romantycznej egzystencji. Przede wszystkim, jawi się ona jako doświadczenie graniczne (w sensie egzystencjalnym) konstytuujące tożsamość romantyków. Oznacza stan, w którym może zostać zadane pytanie o sens bycia, co prowadzi do opisu świata, w którym bycie jest ujmowane jako nicość. Nuda w takim porządku okazuje się konfrontacją z własnym skazaniem na bycie, ujawniającą nudzącemu się podmiotowi jego uwięzienie w egzystencji i zawieszenie w świecie rozpoznanym jako otchłań uniemożliwiająca odnalezienie punktu oparcia. W nudzie dokonuje się ogarnięcie całości egzystencji: nudzący się podmiot dostrzega możliwość niebycia, dostrzega świat taki, jakim jest on w istocie: znikomy, kruchy, chaotyczny. Dlatego nudzić się to dla romantyków być – być autentycznie: nie wyrażać zgody na życie sprowadzone do bezmyślnej krzątaniny i świadomie kroczyć nad otchłanią.

Doświadczenie nudy sprowadza się do znieruchomienia czasu i niemego piekła bezczynności, łączącym się ściśle z odbóstwieniem historii i określonym sposobem postrzegania dziejów jako procesu bezcelowego, niemającego końca. Nuda romantyczna okazuje się najgłębszym doświadczeniem nicości, stanowiącym podstawę sytuacji poznawczej, w której nudzącemu się/poznającemu podmiotowi objawia się całość bytu. Tak pojęta nuda – nuda heideggerowska – to nuda absolutna, bliska ekstazie mistycznej.

Nuda romantyczna okazuje się także nudą metafizyczną, którą należy rozumieć jako zasadę świata, wpisaną w byt, wynikającą z tragicznej antynomii istnienia, znajdującą odzwierciedlenie w ludzkiej egzystencji. W takiej nudzie wybitni badacze nudy: Helvetius, Kierkegaard czy Schopenhauer widzieli potężną siłę działającą we wszechświecie. „Nuda organiczna, esencjalna” stanowi konsekwencję organicznej antynomii wpisanej w istnienie, łączy się z tezą o zawieszeniu człowieka między przeciwieństwami i niemożności osiągnięcia szczęścia. Świat jest oparty na

nudzie, której podstawową zasadą jest powtarzalność i monotonia. Taka nuda objawia z całą wyrazistością, że istnienie jest zarażone nicością, że wszystko powraca i nic nie różni się od siebie.